Tots eren fills meus

Arthur Miller

Traducció de Cristina Genebat

Pròleg de David Selvas

Institut del Teatre | Edicions

comanegra

Tots eren fills meus

Acte primer

Jardí del darrere de la casa dels Keller*, als afores d'una ciutat nord-americana. Agost, època actual.*

L'escenari està flanquejat a dreta i esquerra per alts àlbers, plantats molt a prop els uns dels altres, que aïllen el jardí de l'exterior. Al fons hi ha la paret posterior de la casa, amb un porxo obert i sense teulada que s'endinsa un parell de metres al jardí. L'habitatge té dos pisos i set habitacions. A principis dels anys vint, quan es va construir, devia costar uns quinze mil dòlars. Està ben pintat, té un aspecte sòlid i confortable, i algunes plantes comencen a pansir-se entre la gespa verda del jardí. A la dreta, al costat de la casa, arrenca el caminet asfaltat per als cotxes, però els àlbers en dificulten la visibilitat des del prosceni. A la cantonada esquerra del prosceni s'hi alça un tronc de poc més d'un metre d'alçada i, a terra, al costat, la resta de tronc i de branques de l'esvelt pomer al qual pertanyia, amb fruites que encara pengen de les branques. A la dreta del prosceni, una petita pèrgola en forma de petxina, del sostre de la qual en cau una mena de tulipa decorativa. Algunes cadires de jardí i una taula escampades. Al costat dels esglaons del porxo, un cubell d'escombraries i, a prop, un incinerador de fulles seques.

S'aixeca el teló: és diumenge, d'hora al matí. El Joe Keller, *assegut al sol, llegeix els anuncis per paraules del diari; la resta de seccions del dominical estan apilades a terra, al seu costat. Darrere del* Keller, *sota la pèrgola, el* Doctor Jim Bayliss *llegeix una altra secció del diari, assegut a la taula.*

El Keller *ronda la seixantena. És un home rígid, dur de cos i ànima, que fa molts anys que treballa com a empresari, tot i que encara conserva l'aire de qui, en altres temps, va ser operari i encarregat d'un taller. Quan llegeix, parla o escolta, ho fa amb la concentració intensa de l'inculte que encara es meravella davant de coses vulgarment conegudes; és la mena d'individu que té uns criteris que parteixen sempre de l'experiència i d'un sentit comú molt bàsic. L'home rude per excel·lència.*

El Doctor Bayliss *ronda els quaranta. És un home contingut i irònic, bon conversador però amb un fons d'amargura que es detecta, fins i tot, darrere la modèstia quan es burla de si mateix.*

A l'inici de l'acció, el Jim *està dret a l'esquerra de l'escenari i contempla l'arbre caigut. Fa uns copets amb una pipa sobre el tronc, la bufa, es busca el tabac a les butxaques i comença a parlar.*

Jim: On tens el tabac?

Keller: Em penso que el vaig deixar sobre la taula. *(El* Jim *s'acosta amb parsimònia a la taula de la pèrgola, a la dreta, troba una petaca i s'asseu al banc per carregar la pipa.)* Aquesta nit plourà.

Jim: Ho diu el diari?

FRANK: És curiós, sí…

KELLER: O aquest altre: «Compro diccionaris antics. Pago molt bé». Què en deu voler fer, aquest home, d'un diccionari antic?

FRANK: No ho sé. Potser és col·leccionista de llibres.

KELLER: No em diràs que es pot viure d'això?

FRANK: Esclar. Molta gent ho fa.

KELLER *(sacsejant el cap)*: La gent fa negoci amb cada cosa… Abans o et feies advocat o et feies metge o et posaves a treballar en una botiga, no hi havia més, i ara, mira…

FRANK: Doncs jo anava per guarda forestal.

KELLER: Ho veus? Això, a la meva època, no existia. *(Repassant la pàgina i resseguint-ne les línies amb el dit:)* Quan llegeixes aquestes pàgines, t'adones de com n'ets, d'ignorant. *(En veu baixa, fullejant la pàgina amb sorpresa:)* Psss!

FRANK *(fixant-se en l'arbre)*: Alça! Què li ha passat al pomer?

KELLER: Has vist quina llàstima? La ventada d'ahir al vespre el va fer caure. Ho devies sentir, no?

FRANK: Sí. A mi també m'ha quedat el jardí fet un desastre. *(Va cap a l'arbre.)* Quina llàstima. *(Es gira cap al* KELLER.*)* Què n'ha dit la Kate?

KELLER: Encara dormen tots. Ja veuràs quan ho vegi…

FRANK *(adonant-se'n de cop)*: Com són les coses!

KELLER: Què passa?

FRANK: Que el Larry va néixer a l'agost. Aquest mes hauria fet vint-i-set anys. I, ves per on, va el vent i tomba el seu pomer.

KELLER *(commogut)*: Vaja. Te'n recordes fins i tot del seu aniversari. Quin detall, Frank.

FRANK: Bé, és que li estic fent la carta natal.

KELLER: La carta natal? Però la carta natal no és una cosa per veure el futur?

FRANK: A veure, és que… al Larry el van donar per desaparegut el 25 de novembre, oi?

KELLER: I?

FRANK: Que llavors se suposa que, si el van matar, va ser el 25 de novembre. I el que la Kate vol saber…

KELLER: O sigui que la Kate t'ha demanat que li miris la carta natal?

FRANK: Sí. Vol saber si aquell 25 de novembre era un dia favorable per al Larry.

KELLER: Com que un dia favorable?

FRANK: Sí, home. Un dia favorable per a una persona és un dia de sort, segons els seus astres. És a dir, que seria pràcticament impossible que el Larry s'hagués mort en un dia que li era favorable.

KELLER: I què? Era o no era un dia favorable, aquell 25 de novembre?

FRANK: És el que intento descobrir. La cosa vol el seu temps! El cas és que, si el 25 de novembre era el seu dia favorable, és molt possible que sigui viu, en algun lloc, perquè… a veure, el que vull dir és que és possible. *(De cop es fixa en el* JIM, *que se'l mira com si fos imbècil. Al* JIM, *amb un somriure vacil·lant:)* No t'havia vist!

KELLER *(al* JIM*)*: Tu creus que desvarieja?

JIM: Qui, ell? No, home. El que passa és que li patinen una mica les neurones, i ja està.

FRANK *(molest)*: A tu el que et passa és que ets un descregut.

JIM: I a tu et passa que t'ho creus tot. No deus haver vist el meu fill, aquest matí, oi?

FRANK: No.

KELLER: T'ho pots creure que li ha fotut el termòmetre? Li ha tret del maletí, tu!

JIM *(aixecant-se)*: És un peça. A cada nena que li fa gràcia ja li vol prendre la temperatura. *(Se'n va cap al caminet asfaltat i mira en direcció al carrer del fons.)*

FRANK: Aquest nen serà un gran metge. És molt espavilat.

JIM: Per sobre del meu cadàver, serà metge. Que mira, també seria una bona manera de començar, oi?

FRANK: Per què ho dius? És una professió molt honorable.

JIM *(mirant-se'l cansat)*: Frank, quan deixaràs de parlar com un manual de civisme?

El KELLER *riu.*

FRANK: Mira, fa un parell de setmanes vaig veure una pel·lícula que em va fer pensar en tu. Hi sortia un doctor, en aquesta pel·lícula…

KELLER: Amb el Don Ameche!

FRANK: Sí, exacte, em penso que era ell, sí. Que treballava en un soterrani i descobria coses. Això és el que hauries de fer. Podries ajudar la humanitat en comptes de…

JIM: Estaria encantat, jo, d'ajudar la humanitat, amb un sou de la Warners…

KELLER *(assenyalant-lo i rient)*: Molt bo, Jim.

JIM *(mirant la casa)*: I, a veure, on és la noia tan meravellosa que se suposava que hi havia en aquesta casa?

FRANK *(excitat)*: L'Annie és aquí?

KELLER: Sí. Dorm al pis de dalt. Va arribar a la nit, amb el tren de la una, i vam anar a recollir-la. És… a veure, es fa mirar. Va marxar d'aquí que era una nena i han passat dos anys i s'ha convertit en una dona molt guapa. Costava de reconèixer, i això que s'havia passat la vida entrant i sortint d'aquest jardí. Eren una família molt maca, els que vivien a casa teva, Jim.

JIM: M'agradaria conèixer-la, doncs. Li convé, a aquest carrer, una veïna ben guapa… No hi ha on mirar en tot el barri. *(Entra la* SUE*, la dona del* JIM*, per l'esquerra. Ronda els quaranta, és una dona amb sobrepès que no s'agrada gaire. En veure-la el* JIM *afegeix, amb ironia:)* Excepte la meva dona, esclar.

SUE *(amb el mateix to)*: La senyora Adams et demana al telèfon, gos llardós.

JIM *(al* KELLER*)*: Això és el que hi ha. *(A la dona:)* Amor meu, llum de la meva vida…

SUE: No em toquis la pera, va. *(Assenyalant casa seva, a l'esquerra:)* I li contestes amb contundència. Que a aquesta li ensumo el perfum fins i tot per telèfon.

JIM: I ara, què li passa?

SUE: No ho sé, carinyo, semblava que s'estigués morint de dolor, però també podria ser que tingués la boca plena de caramels.

JIM: I per què no li has dit que s'estirés una estona?

SUE: Perquè li agrada més quan l'hi dius tu, que s'estiri una estona. I al senyor Hubbard, quan l'aniràs a veure?

JIM: Amor, el senyor Hubbard no està malalt, i tinc més coses per fer que asseure'm al seu costat i agafar-li la maneta.

SUE: Em sembla que per deu dòlars ja l'hi podries agafar, la maneta.

JIM *(al* KELLER*)*: Si al teu fill li ve de gust jugar a golf, digue-li que jo també en tinc ganes. *(Disposant-se a sortir per l'esquerra:)* O, si vol fer la volta al món i passar-s'hi trenta anys, li dius que m'hi apunto, també. *(Surt per l'esquerra.)*

KELLER: Per què el punxes tant? És metge, no? És normal que les dones li truquin.

SUE: Només he dit que la senyora Adams era al telèfon. Us puc agafar una mica de julivert?

KELLER: Sí, esclar. *(Va a cap a la jardinera, a l'esquerra, i agafa una mica de julivert.)* Has estat infermera massa temps, Susie. Ets massa… massa… realista.

SUE *(rient i assenyalant-lo)*: Exactament! Tu ho has dit!

Entra la LYDIA LUBEY *per la dreta. És una noia de vint-i-set anys, robusta i somrient.*

LYDIA: Frank, la torradora… *(Veu els altres.)* Hola.

KELLER: Hola!

LYDIA *(al* FRANK*)*: La torradora s'ha tornat a espatllar.

FRANK: Doncs desendolla-la i la tornes a endollar. Si la vaig arreglar ahir.

LYDIA *(amable però insistent)*: Sisplau, Frankie, pots fer que funcioni com abans?

FRANK: No entenc per què no pots aprendre a fer anar una cosa tan senzilla com una torradora! *(Surt per la dreta.)*

SUE *(rient)*: Thomas Edison.

LYDIA *(disculpant-se)*: Ell se'n surt millor, amb els aparells… *(Veu l'arbre caigut.)* Oh, el vent ha fet caure l'arbre?